

compte que la forma mateixa de la locució (*mia*, i tota l'estructura plegada) invita a creure que és una frase transmesa ja d'antic— que *pastora mia* alludís a les frases apassionades de l'home jove que conquista una noia, oferint-li de donar-li la vida i amb confiances, potser ben sinceres, de casar-s'hi: jo seré el teu pastor, tu la meva pastora, tenim poc però guanyaré per a tu i serem feliços; de fet llegim «*pastora mia*, dol-te de mi; puix nit e dia / te vaig cercant», en les *Cobles de un cavaller y una pastora*, a. 1566, del *Cançoneret* de M^{rn}Aguiló.¹

DERIV.: *Pastorada* [Lab. 1840, l'acc. 4 de l'*AlcM* només des del Lab. 1888 i *DAG.*]; sobre l'acc. 3-4 pall.-ribag., dóna notícies de Ribag. Serrano Sanz (*Pastorada* de Capella, 1736, publ. el 1909), *Not. Docs. Hi. Ribag.*, 22, i nota sobre la *Pastorada* de Perarrua en la RFE.

Pastoral [fi S. xv, Fc. Alegre, *DAG.*; Lacav.] i en versos admirables dels nostres grans moderns: «--- en aquells plans d'amont / —Pla-Guillem i Cadí, Balaig i Prat-Cabrera— / les tranquiles vacades, vingudes qui sap d'on; / i quan punteja l'alba, arran de la carena, / i de la solitud, / d'esquelles d'escamots la comalada és plena / i la cascada canta la *pastoral* quietud», JSeb Pons (*Serres de Canigó*, 1921, v. 40). 'Apte per al pastoratge': per la seva obra en el Nou Món, ara, explica Josep Pijoan al seu Mestre, «camps que eren erms / són verds i *pastorals*» (poema en *El Meu Joan Maragall*).

Pastoril [1617] data d'una obra clàssica de la nostra llengua, el *Llibre dels Secrets d'Agric., Casa Rústica i Pastoril*, de Miquel Agustí, nadiu de Banyoles, i prior del Temple de Perpinyà; ja *DTO.* 1647, Lab. 1840-88, *DFgra.* etc., mentre que *pastoral* no es registrà fins a Lacav.; és necessari, perquè expressa un matís diferent del de *pastoral*: 'propri de la vida ramadera, pecuària de les pastures i pasturatges o dels prelats', mentre que *pastoril* és 'propri de la manera de ser i viure dels pastors', Encara que vagin decidir ometre'l alguns ultrapuristes de princ. S. xx (eds. tardanes de Lab., *Bulbena*, Vogel), amb el pretext del *pastorivol* creat per Verdager, i no l'hagi restablert Fabra, no crec que hi hagi raó per condemnar-lo: el fet que Verdager vagi crear igualment *llisquívols*, *cavallerivol*, *germanivol*, *paratgívol*, *fresquívols* etc. no ens ha pas impellit a prescindir dels tradicionals *llisquent*, *cavalleresc*, *fraternal*, *noble*, *frescal* etc.

Igual que l'I. E. C. va restaurar *juvenil* al costat de *juvenivol*, amb matís diferent (a iniciativa de J. M. de Casacuberta i del qui signa), convindria restituir-nos *pastoril*, que han seguit usant els més bons escriptors: com Russinyol: «fins l'orgue tocaria la música més *pastoril* que hi hagués» (*Fulls de la Vida*, Barcelona 1898, 44); o Coromines: «Eixí de Montsant a la ventura; no duia més armes --- que el gaiato --- i com a eina --- un flabiol; ja era de dia quan entrava pel Portal Nou --- en essent al pla de la Boqueria, collà l'euga a la soca d'un arbre i --- va posar-se a tocar el flabiol. A les primeres passades la gent s'hi va aturar, i la tonada --- evocava tan festivament les sensacions

d'un matí en les altes prades, que als oients se'ls s'ollava el cor --- una florista --- el va pujar dalt de la seva taula, i ell, més tibet que mai, va enfilat de bell nou la *pastoril* melodia» (*Silèn*, x, p. 122; *O. C.*, 50a9). El matís estilístic o semàntic fa ben compatible la convivència distingida dels tres mots, *pastoril*, *pastoral* i *pastorivol*, en una llengua illustre, i alhora popular i culta, com la nostra.

Pastoratge 'l'exercici de l'ofici de pastor' [*DAG.*, amb cita d'una glossa mall.: «molt m'agrada el *pastoratge* perquè el meu amor en fa»; *Vocab. del Bestiar de Llana* de Manacor, *BDLC* VII, 173]. *Pastoralla*. *Pastorell* [*DFgra.*], no és emp. però sí usat pel blanenc i gironí Ruyra, que ho explica semànticament com «l'ocell que es dedica a la pastura» (*O. C.*, 380a). *Pastorella* com a nom d'ocell, usat no sols a les comarques del cat. or. que indica *AlcM*, *Belv.* i *DFgra.*, sinó també fins a les Corberes (*pasturélé* Talteüll, 1960) i crec que el Maestrat (*pastruella?*), mentre que en el Pallars la cuereta es coneix per *pastoréta* (Cardós i V. Ferrera, 1932-4). Com a nom d'un gènere literari occità (també cat. antic, fr. ant. i baix llatí) ja conreat en notables obres pels nostres Cerverí i Anònim de Ripoll, la *pastorella* ha estat objecte d'importants estudis d'Edmond Faral (*Rom.* XLIX, 204-59), M. Delbouille (*Mem. de l'Acad. Royale de Belgique*, xx, 1926, 44 pp.), Edgar Piguet (*Basilea*, 1927, 207 pp.) i Mario Roques (*Rom.* LIII, 447; LIV, 318-9). Valdria més dir-ne *pastorella* en català, i no pas l'artificiós *pastorella* que han introduït alguns. *Pastorer*, -era, -eria. *Pastoressa*. *Pastoret*, -oreta [*Belv.*]. *Pastoria*. *Pastorici* mall. [*DFgra.*].

Pastura [1150] en un doc. relatiu a Segarra i a l'Esplugu de Francolí, de l'any 1150: «sic dono vobis, ad vestrorum dominicum, ap entrades et ab exides et ipsas aquas et ipsas *pastures* et ipsas lengas» (MiretS, *Rev. Biblg. Cat.* VII, 14; cf. el que en dic a *LLENCA*); «l'emfant En Jacme lausa e conferme, als homes de Vilafranca, *pasturas* per tota la terra del senyor Rey» 1324, *Cartoral* de Vilafranca de Conflent (fº 8r); «camp de *pastura communa*: ager compascuus», «atrendar les *pastures*: redimere scripturas; la renda de les *pastures*: fructus scripturae», *OPou* (*ThPu.*, 79, 127). Avui, en els Pirineus, s'aplica particularment, entre altres coses, al farratge o fenc ja dallat que servirà d'aliment al bestiar: la *pastúra* la posen en el pis de dalt de les bordes, o a les pallisses de les cases, formant-ne els munts que anomenen *lu pesó de la pastúra* (Àreu, 1933); per a una aplicació botànica val., vegeu *Cavanilles* II, 325.

Pastural m. 'devesa', sembla haver estat sempre peculiar del ross., Cerdanya i Ripollès (la localització Prov. de Lleida del *DAG.* es pot entendre de la Baixa Cerdanya i Baridà, i el doc. més antic es refereix al Baix Vallespir): «vobis dono omnes *pasturals*, aquas et *aguas*, boschs et meneres --- et piscationes --- ad nostrum seniorivum de Pog Lauro --- et de termino de Cered ad usque terminos ipsum Voló» a. 976, confessió de drets senyorials a St. Joan de Pla-de-corts (*RLR* III, 271).

Avui resta més viu que enlloc a la Cerdanya: «des